

«РАБОТА Ё КУЛЬТУРЫ — ТАКСАМА ВЫТВОРЧАСЦЬ, ЯК БЫ ГРУБА ГЭТА НІ ГУЧАЛА»

Інтэрв'ю з рэктарам БДУКМ Наталляй КАРЧЭЎСКАЙ

На пачатку студзеня Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў атрымаў спецыяльную прэмію Прэзідэнта за значны ўклад у патрыятычнае выхаванне моладзі і рэалізацыю грамадска-культурных праектаў. «Звязда» сустрэлася з рэктарам універсітэта. Падчас размовы Наталля Карчэўская распавяла аб дасягненнях навучальнай установы, уласным тайм-менеджменце і ўспамінах дзяцінства. Больш падрабязна — у нашым матэрыяле.

Фота Аліны МАЗАБЕЛ

— Якую ролю адыгрывае культура ў выхаванні патрыятызму і як сярод навучэнцаў творчых спецыяльнасцяў пазбегнуць фармалізацыі гэтага паняцця?

— Працэс не выбудоваецца адным рэктарам. Кожны выкладчык імкнецца зрабіць так, каб сапраўды не ўпасці ў лозунгі. Найлепш пачуццё патрыятызму ў студэнтаў выходзіць праз уласны ўласнаму прыкладу педагогаў. Добра, калі моладзь бачыць, што ў яе выкладаюць людзі, якія зрабілі шмат для краіны і працягваюць працаваць на карысць беларускай культуры. Таксама трэба на прыкладах іншых краін тлумачыць студэнтам, што, скарыстаўшыся замежным вопытам, можна ва ўласным кантэксце стварыць і развіць нават нешта лепшае. Але вельмі неэфектыўны шлях — казаць навучэнцу, што, вось, недзе добра, а тут усё не так. Маладыя павінны разумець, што ніхто не прыляціць у блакітны верталёт і не створыць жыццё, якое малюецца глянцавымі часопісамі. Гэта штодзённая праца кожнага. У нас сапраўды шмат тых, хто любіць сваю радзіму, хоць не крычыць аб гэтым пры кожным куце. І калі студэнт усведамляе, ён непазбежна сам прасякаецца пачуццём шчырай, лагоднай любові да сваёй краіны.

— Вы адзначалі, што адукацыя ва ўніверсітэце культуры практыкаарыентаваная. Калі ласка, прывядзіце прыклады, як студэнты сумяшчаюць тэорыю з практычнай дзейнасцю?

— Гэта праяўляецца на розных узроўнях. Першапачаткова пры фарміраванні вучэбнай праграмы мы арыентаваны на тое, што будзе запатрабавана ў прафесійнай дзейнасці. Дзеці, якія потым стануць спецыялістамі, павінны прыносіць новыя ідэі, а не карыстацца састарэлымі ўзорамі.

Акрамя таго, наша сувязь з прадпрыемствам ажыццяўляецца дзякуючы прыцягненню спецыялістаў з вядучых устаноў культуры. Хтосьці з іх працуе ў якасці выкладчыка-сумяшчальніка, хтосьці вядзе асобныя курсы. У нас дастаткова разгалінаваная сетка філіялаў кафедраў — гэта значыць, частка заняткаў праходзіць на базах, дзе ёсць выдатныя дасягненні. Напрыклад, не

так даўно адкрыўся новы корпус музейнага квартала, які валодае выдатнымі магчымасцямі з пункту гледжання рэстаўрацыйных майстэрняў. Універсітэт плануе падпісанне дагавора з Нацыянальным мастацкім музеем менавіта для таго, каб адкрыць там філіял кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Дарэчы, у нас шмат дагавораў аб супрацоўніцтве не толькі з мінскімі ўстановамі культуры, але і з рэгіянальнымі інстытуцыямі. Нярэдка студэнты накіроўваюцца туды для праходжання практыкі.

Імкнёмся рэалізоўваць і творчыя праекты ўнутры сцен універсітэта. Падчас іх навучэнцы могуць паспрабаваць сябе не толькі ў якасці артыстаў, але і рэжысёраў, асістэнтаў, прадзюсараў. Гэта цэлы комплекс мерапрыемстваў, на якія запрашаюцца прадстаўнікі культурных устаноў. Мы заўсёды адкрытыя для таго, каб на нашы паказы прыходзіла публіка. Артысты растуць на сцэне — атрымаць водгук заўсёды карысна.

— Вы ўжо крыху закранулі тэму рэгіёнаў нашай краіны. Наколькі шмат ва ўніверсітэце вучыцца студэнтаў адтуль? Ці прасочваецца ў іх творчасці мясцовы каларыт?

— Моладзі з рэгіёнаў паступае да нас даволі шмат. Год на год не прыходзіцца, але гэта заўсёды больш за палову ад агульнай колькасці навучэнцаў. Ёсць спецыяльнасці, на якіх увогуле няма мінчан. Канешне, студэнты прыносяць нешта сваё. Абітурыенты, якія паступаюць ва ўніверсітэт культуры пасля каледжаў, безумоўна, нясуць пячатку таго, чаму навучылі педагогі іх сярэдняй спецыяльнай навучальнай установы. Мы ў гэтым сэнсе ім вельмі ўдзячныя. Відаць, як складваюцца мастацкія школы, напрыклад, у Гомелі або ў Пінску, Гродне, Магілёве, Віцебску. Нават на ўзроўні традыцый, характэрных для таго ці іншага рэгіёна, можна заўважыць розніцу, напрыклад, у абрадах і іх назвах. Імкнёмся, каб моладзь захавала ўласную ўнікальнасць.

— Вы педагог і выкладчык творчай ВДУ. Наталля Уладзіміраўна, як лічыце, дзе праходзіць мяжа паміж канструктыўнай і дэструктыўнай крытыкай? Як

падчас навучання не разбурыць веру студэнта ў свае сілы?

— Гэта вельмі цікавая тэма. І я не ўпэўнена, што магу быць прыкладам. Таму што кожны можа памыляцца. Здараліся такія выпадкі, калі здавалася, што ў чалавека нічога не атрымаецца, а ў выніку ўсё было добра. Але я заўсёды за тое, каб пачакаць — не сячы з-за пляча. Я магу падказаць, але дзейнічаю толькі па запыце. Калі пытаюцца, магу даць параду. Але сама вызначаць нечы лёс не бяруся, цягну да апошняга, пакуль ужо не стане відавочным, што ў чалавека ну зусім не атрымліваецца.

У мяне быў студэнт, аб якім усе выкладчыкі казалі — трэба адлічыць. Я ім кажу: «Ну, пачакайце, ён хоча вучыцца, заняткі не прапускае. Вам лягчэй будзе ад таго, што яго тут не стане?» І усё атрымалася — зараз працуе па спецыяльнасці і мае аўтарытэт. Я не вельмі веру ў выраз «магчымасці чалавека не абмежаваныя», але яны сапраўды не паддаюцца дакладнаму прагназаванню. Памыляюцца ўсе, нават самыя выдатныя педагогі. Таму я аддаю перавагу памылкам на карысць студэнта: лепш даць яму шанец, чым пазбавіць усіх магчымасцяў.

Канешне, часам трэба падказаць чалавеку, што яму лепш скараціраваць траекторыю развіцця, ісці ў сферу, дзе ён будзе больш паспяховай. Але стараюся не браць на сябе ролю суддзі.

— Напэўна, у такіх выпадках падказвае інтуіцыя.

— Так. Толькі нядаўна пачала разумець, наколькі складана педагогу часам сказаць нейкія словы. Банальны прыклад — што балерыне трэба худнець. Трэба заўсёды памятаць, што педагог не здэкеуецца. Ён думае аб тым, што побач з гэтай балерынай стаіць партнёр, які будзе яе падмацаць, і пры горшым раскладзе танцор можа сарваць спіну, страціць прафесію. Я ўжо не кажу аб дзяўчыне, у якой «паліяцць» калені, ступні і гэтак далей.

Калі дзіцяці, асабліва падлетку, кажуць, што яму неабходна нешта ў сабе змяніць — гэта вельмі балюча. Таму трэба быць максімальна далікатным. Але пры гэтым не скачвацца ў слабасць. Гэта жорстка прафесія. Работа ў культуры — таксама вытворчасць, як бы груба гэта ні гучала. Ты павінен разумець, што знаходзішся ў строгіх рамках.

— Ваш універсітэт атрымаў спецыяльную прэмію Прэзідэнта. З аднаго боку, гэта вялікі гонар для супрацоўнікаў і студэнтаў, з іншага — высокая планка, якую неабходна трымаць. Якім чынам універсітэт плануе развівацца далей?

— Мы заўсёды кажам: каб заставацца на месцы, трэба ісці, а каб рухацца наперад, трэба бегчы. Таму ўсе працэсы, якія развіваюцца ў сценах універсітэта, трэба

зрабіць яшчэ больш інтэнсіўнымі. Часам я лаўлю сябе на думцы, што мяне многае задавальняе, але не падабаецца хуткасць рэалізацыі таго, што мы намерзілі. Хацелася б выбудаваць працэс так, каб усе былі ў яго ўключаны. Наша мэта — захавачь усе напрамкі, якія ў нас ёсць. Мы не можам развіваць толькі адукацыйную частку, забываючыся аб выхаваўчай і навуковай. Трэба ўсім, хто тут працуе і вучыцца, даць максімум магчымасцяў для самарэалізацыі.

— Наталля Уладзіміраўна, ці плануеце новыя праекты?

— Безумоўна. Калі гаворка ідзе аб творчых праектах, то вясной плануем выпусціць мюзікл, заснаваны на рэаліях нашага ўніверсітэта. Удзел у ім возьмуць беларускія і кітайскія студэнты. Спадзяёмся, што пры падтрымцы Міністэрства культуры зможам правесці Рэспубліканскі конкурс харэаграфічнага мастацтва. Фактычна штодзень узнікаюць праекты, якія рэалізоўваюцца на нашых творчых кафедрах: паставіць спектакль, арганізаваць канцэрт.

Нам вельмі хочацца, каб наш універсітэт выступаў у якасці творчага цэнтра, куды можа прыйсці кожны ахвотны і, засвоіўшы пэўныя курсы, атрымаць навык. Напрыклад, навучыцца прамоўніцкаму або мастакоўскаму майстэрству. Нашым кітайскім студэнтам, якія пераважна вучацца на спецыяльнасцях мастацтвазнаўства і культуралогіі, мы прапанавалі дадаткова пазаймацца харэаграфічным мастацтвам, музыкай. Мы не чакалі, што сярод іх гэта будзе настолькі запатрабавана.

— Раскажыце, калі ласка, аб найбольш яркім успаміне з дзяцінства, звязаным з мастацтвам.

— Адрозна скажу: гэта не балет. Нават і не ўспомню назву спектакля, але ён ішоў у тэатры імя Янкі Купалы. Уразіў нават не сам тэатр, а тое, як людзі пераўвасабляліся. Дарэчы, не раю з зусім ранняга дзяцінства прыводзіць дзяцей на сур'ёзныя, доўгія спектаклі.

Заўсёды ўражвала музыка. У дзіцячым садку нам уключалі класічную музыку. Паколькі я была дзіцем, ці не заўсёды магла сказаць, ці гэта Бах, ці Моцарт, але адназначна творы Баха адклаліся ў маёй свядомасці. З таго часу ніколі не слухаю музыку для фону. Але ўсё роўна самае галоўнае ўражанне звязана з чытаннем, калі маці мне чытала казкі, якія здаваліся страшнымі.

Ніколі не прадбачыш, што спрацуе з канкрэтным дзіцем. Кагосьці ў тэатр водзіць з пляюшак, і дзіця, вырастшы, усё роўна нічога не разумее. Хтосьці пачынае хадзіць у сталым узросце і становіцца знаўцам мастацтва, шчыра яго любіць.

Арына КАРПОВІЧ.
Больш падрабязна чытайце на сайце zviazda.by